

гръкоманинъ, сполучилъ да открадне собствения ми ржкописъ и да го предаде на Неофита, или, по-право, на неговия младъ секретаръ Костаки, за когото се нѣщо и припѣваше въ тази пѣсенъ. Ядосани и двамата, особно последниятъ, викна ме една вечеръ късно и, следъ едно остро скарване, накара митрополитския ясакчия да ме запре въ една одая, оная, дето били си запирали кокошкитѣ, които имъ носѣха тогава отъ селата доста много. Тая стая стои и днесъ откъде изтокъ, срещу гирана, въ който изпосле се удави гъркътъ владика Атанасий.

До моята тъмница, подъ сжщата стая, но въ друга стая, живѣеше клисарьтъ на черквата и слуга на митрополията, старъ единъ човѣкъ, на име дѣдо Колю. Нѣщо подиръ часъ и половина отъ запирането ми, дѣдо Колю дойде да ме попита, вечерялъ ли съмъ, и на отговора ми „не съмъ“, донесе ми малко хлѣбецъ и маслинки, сложи хлѣба и маслините и мълчишката излѣзе. Подиръ малко той пакъ влѣзе, та ми донесе и вода въ единъ оклоцанъ прѣстенъ сждъ и една угорешка отъ вошница, която, като запали, залепи на прозорци и тогазъ продума, та ми каза: „Вечеряй скоро, дорде не е догорѣла свѣщъта“. Азъ искахъ да му говоря и му казахъ нѣщо, но какво му казахъ, не помня сега. Помня само, че той излѣзе изъ вратата, после се обърна, та презъ прага отвърна ми сериозно нѣкакъ и троснато ми рече: „Да би мирно седѣло не би чудо видѣло“, и си отиде.

Какво си потеглихъ презъ онази дълга нощъ въ онзи затворъ тамъ отъ гладъ, отъ бѣлхи и кокошинки, „единъ Господъ знае“.

Това бѣше първото ми влизане въ затворъ. Цѣла нощъ стояхъ правъ, или бѣхъ принуденъ да ходя отъ стена до стена въ тѣсната стая. Пепелътъ и студътъ не ми даваха да седна, а бѣлхитѣ и кокошитѣ гадове кръстосваха ме на вси четири страни, та ме измжчаха до душа, като че нарочно искаха да направятъ услуга съ това на тиранитѣ ми Костаки и Неофита. Идеше ми на полуда, но и въ това си утѣснение често пакъ се сѣщахъ за думитѣ на дѣдо Коля: „Да би мирно седѣло не би чудо видѣло“. Тѣзи думи за пръвъ пжтъ ги чувахъ, та ми направиха, наистина, дълбоко впечатление. Азъ усѣщахъ, че тѣ бѣха за мене едно погълчаване или едно поучаване; но да сж думи книжовни, не бѣха, а пжкъ и прости не ми се виждаха. Азъ преговаряхъ тѣзи думи, за да ги запомня и да отблъсна нѣкакъ другитѣ безобразни мисли, които наваляха на мене.

По онова време имаше нѣкой си дѣдо Начо, габровчанинъ билеринъ, който идѣше всѣка сжбота въ Търново да продава билкитѣ си на сергия предъ Дрѣновския ханъ. Дѣдо Начо бѣше чокчаланъ, т. е. обичаше много

да дрѣнка, да приказва, да разпитва и да разправя на мющериитѣ си. А кога нѣмаше мющери, той задѣваше дѣцата, които се берѣха около него, привлечани отъ любопитната му стока; па и децата бѣха се обиграли съ него, та на свой редъ и тѣ му не даваха спокойствие. Два три месеца подиръ гореказаното събитие, азъ минувахъ край Дрѣновския ханъ. Дѣдо Начо бѣше отворилъ сергията си и азъ се спрѣхъ тамъ, та разгледвахъ разнитѣ му билки, бурени и корени.

— Какво искашъ, момче, — ме попита дѣдо Начо.

— Нищо, гледамъ, — му рекохъ азъ.

— Какво гледашъ? — попита пакъ той.

Азъ се намѣрихъ въ затруднение, какво да му отговоря и безцелно нѣкакъ, даже и безсѣзнателно, отъ нѣмай какво да кажа, продумахъ почти по детски: — „Гледамъ те, хубавецъ ли си.“ „Ам'чи не съмъ ли, я? — каза дѣдо Начо, — я вижъ!“ — и взе да глади съ две ржце промѣсилата се голѣма и прилична брада и да указва на главата си, като казваше: „Брада царска, глава воденичарска;“ а комшията му на сергията, Хаджи Тумтумъ, прибави на подбивъ: „Хубавецъ като стамболецъ.“

Дѣдо Начо се обърна къмъ други едни селянки, що се явиха като мющери. Хаджи Тумтумъ взе да тегли на едного солена риба, пжкъ азъ се замислихъ въ новата си находка и повтаряхъ въ себе си: „брада царска, глава воденичарска“ и „хубавецъ, като стамболецъ“, особно първата, която ми повече хареса и която преговаряхъ изъ пжтя; после се сѣтихъ за любимитѣ ми онѣзи дѣдови Колюви думи и чудѣхъ се тогава, отде взематъ тѣзи стари хора таквизъ избрани приказки и какъ умѣятъ да ги казватъ на време, кога де прилѣга и както прилича.

Тѣзи два случая бѣха първата ми среща и сѣзнателно запознаване съ народната мждростъ; тѣ възродиха въ мене първото желание да записвамъ кога чуя такива думи.

П. Р. Славейковъ.

